

หลักสูตรประกาศนียบัตรสมาธิภาวนาทางพุทธศาสนา
เพื่อการบำบัดโรค
Certificate Program in Buddhist Meditation
for Disease Treatment

วิทยาลัยสงฆ์ขอนแก่น
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
ตำบลโคกสี อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

บทสรุปผู้บริหาร

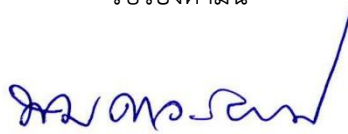
โครงการขอเปิดสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรสมาธิภาวนาทางพุทธศาสนาเพื่อการบำบัดโรค
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

ที่	รายการ	รายละเอียดสาระสำคัญ
๑	ลักษณะโครงการ/ลักษณะหลักสูตร	เป็นโครงการใหม่/เป็นหลักสูตรประกาศนียบัตร บัณฑิตการระหว่างศาสตร์ (พุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์การแพทย์)
๒	หน่วยงานรับผิดชอบ	วิทยาลัยสงฆ์ขอนแก่น มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
๓	ระยะเวลาดำเนินการ	ปีการศึกษา ๒๕๖๕ ภาคการศึกษาที่ ๑ เป็นต้นไป
๔	เป้าหมายโครงการ	๔.๑ เป้าหมายเชิงปริมาณ : ๑๐๐ รูป/คน ๔.๒ เป้าหมายเชิงคุณภาพ : ๑. เพื่อให้ผู้เข้าศึกษามีความรู้ความเข้าใจหลักการปฏิบัติสมาธิภาวนาทางพุทธศาสนาบูรณาการกับหลักวิทยาศาสตร์การแพทย์ ๒. เพื่อให้ผู้เข้าศึกษามีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับร่างกายมนุษย์ ระบบการทำงานของร่างกาย กระบวนการและมูลเหตุแห่งการเกิดโรค ตามหลักพุทธศาสนา หลักการแพทย์ และหลักการทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ ๓. เพื่อให้ผู้เข้าศึกษามีความรู้หลักการปฏิบัติสมาธิภาวนาใช้ในการดูแลรักษาสุขภาพเพื่อการบำบัดรักษาตัวเองและช่วยเหลือผู้อื่นได้ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ และบูรณาการความรู้ไปใช้ควบคู่กับวิชาชีพได้
๕	จำนวนสาขาที่เปิดสอนอยู่ปัจจุบันสังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น	ระดับปริญญาตรี ๑. พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา ๒. พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา ๓. ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ๔. ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย ๕. ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา ๖. รัฐศาสตรบัณฑิต

ที่	รายการ	รายละเอียดสาระสำคัญ
		<p>๗. รัฐประศาสนศาสตร์บัณฑิต</p> <p>๘. นิติศาสตร์บัณฑิต</p> <p>ระดับปริญญาโท</p> <p>๑. พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา</p> <p>๒. พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา</p> <p>๓. ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา</p> <p>๔. ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา</p> <p>๕. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต</p> <p>ระดับปริญญาเอก</p> <p>๑. พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา</p> <p>๒. พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา</p> <p>๓. ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา</p> <p>๔. ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา</p>
๖	บุคลากรประจำวิทยาเขต ขอนแก่น	คณาจารย์ จำนวน ๗๖ รูป/คน เจ้าหน้าที่ จำนวน ๖๒ รูป/คน
๗	จำนวนหนังสือและตำรา วิชาการ วารสาร	๗.๑ หนังสือและตำราวิชาการ วารสาร ที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาและ สุขภาวะวิถีพุทธมีในห้องสมุด มจร วิทยาเขตขอนแก่น ประมาณจำนวน ๑,๙๖๓ เล่ม ๗.๒ มีงานวิจัยที่พุทธศาสนาและสุขภาวะวิถีพุทธอีกประมาณ จำนวน ๓๓๐ เล่ม
๘	พื้นที่ใช้สอย	๘.๑ อาคารเรียน ๑๐๐ ปี สมเด็จพระพุทธาจารย์ (อจ อาสภมหาเถร) มี ห้องต่างๆ ดังนี้ ๑) ห้องเรียน ๓๑ ห้อง ๒) ห้องพักอาจารย์ ๘ ห้อง ๓) ห้องประชุม ๑ ห้อง ๔) ห้องสำนักงาน ๔ ห้อง ๕) ห้องศาลจำลอง ๑ ห้อง ๘.๒ อาคารบัณฑิตศึกษา มีห้องต่างๆ ดังนี้ ๑) ห้องเรียน ๑๕ ห้อง ๒) ห้องพักอาจารย์ ๙ ห้อง ๓) ห้องประชุม ๒ ห้อง

ที่	รายการ	รายละเอียดสาระสำคัญ
		๔) ห้องสำนักงาน ๒ ห้อง ๘.๓ อาคารหอประชุม ๑) ห้องสมุดใหญ่ ๑ ห้อง ๒) ห้องสมุดย่อย ๓ ห้อง ๒) ห้องค้นคว้าวิทยานิพนธ์ ๑ ห้อง
๙	แหล่งที่มาของงบประมาณ	๙.๑ บางส่วนจากงบประมาณแผ่นดิน ๙.๒ งบประมาณรายได้จาก - ค่าธรรมเนียมการศึกษา - การบริจาคหรืออุปถัมภ์ทั่วไป

รับรองตามนี้

(พระมหาดาวสยาม วชิรปัญญา, ผศ.ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ขอนแก่น

โครงการเปิดสอน
หลักสูตรประกาศนียบัตรสมาธิภาวนาทางพุทธศาสนา
เพื่อการบำบัดโรค

สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตขอนแก่น ตำบลโคกสี อำเภอเมืองขอนแก่น
จังหวัดขอนแก่น

หลักสูตรประกาศนียบัตรสมาธิภาวนาทางพุทธศาสนาเพื่อการบำบัดโรค
วิทยาลัยสงฆ์ขอนแก่น
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

ชื่อหลักสูตร

๑. ๑. ชื่อหลักสูตรภาษาไทย : หลักสูตรประกาศนียบัตรสมาธิภาวนาทางพุทธศาสนา
เพื่อการบำบัดโรค (ป.สบ.)
- ๑.๒ ชื่อหลักสูตรภาษาอังกฤษ : Certificate Program in Buddhist Meditation
for Disease Treatment

๒. ชื่อประกาศนียบัตร

- ๒.๑ ชื่อประกาศนียบัตรภาษาไทย
  - ๒.๑.๑ ชื่อเต็ม : หลักสูตรประกาศนียบัตรสมาธิภาวนาทางพุทธศาสนา
เพื่อการบำบัดโรค
  - ๒.๑.๒ ชื่อย่อ : ป.สบ.
- ๒.๒ ชื่อประกาศนียบัตรภาษาอังกฤษ
  - ๒.๑.๑ ชื่อเต็ม : Certificate Program in Buddhist Meditation
for Disease Treatment
  - ๒.๑.๒ ชื่อย่อ : C.M.T.

๓. แผนงาน

การจัดการศึกษา

๔. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

: วิทยาลัยสงฆ์ขอนแก่น
 : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

๕. สถานที่ตั้งโครงการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ตำบลโคกสี อำเภอเมืองขอนแก่น
 จังหวัดขอนแก่น

๖. หลักการและเหตุผล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์เป็นมหาวิทยาลัยที่เผยแพร่หลักคำสอนและแนวทางการปฏิบัติพระพุทธศาสนา ผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถและนำความรู้ทางพระพุทธศาสนาไปช่วยเหลือสังคมได้ ซึ่งเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของสังคมไทยมาช้านานและเป็นที่ยอมรับในสังคมโลก ในปัจจุบันได้มีการนำความรู้ทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้และศึกษาต่อยอดหลักคำสอนและแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้ได้รับประโยชน์มากยิ่งขึ้นในหน่วยงานต่างๆ หรือแม้แต่วงการแพทย์ที่ได้นำวิธีการปฏิบัติทางพระพุทธศาสนาไปคิดค้นหาวิธีนำไปใช้ในการบำบัดรักษาโรคได้และมีหลายมหาวิทยาลัยชั้นนำในต่างประเทศ ที่มีการเรียนการสอนกันอย่างจริงจังและมีงานวิจัยรับรองจนเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลายในยุคปัจจุบัน

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว หลักสูตรประกาศนียบัตรสมาธิภาวนาทางพุทธศาสนาเพื่อการบำบัดโรคซึ่งเป็นหลักสูตรที่จะช่วยส่งเสริมแนวทางการปฏิบัติทางพุทธศาสนาและนำไปปรวิวรรตกับวิทยาศาสตร์การแพทย์ ซึ่งเป็นวิธีการที่จะนำไปบำบัดและรักษาโรคได้จริง ทั้งยังเป็นการทำให้ผู้ที่เข้าศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งทางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่นได้มีสถาบันสติปัญญาปฏิบัติสมาธิธรรม รัตตัญญูศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น วัดชลประทาน ตำบลสีกหลิง อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ศึกษาค้นคว้าและทำวิจัยมาเป็นระยะเวลาหลายปี ซึ่งที่ผ่านมาทางสถาบันได้มีการจัดอบรมสัมมนา ให้ความรู้ทั้งในภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ อย่างต่อเนื่องจนนำไปสู่งานการพัฒนาเป็นงานวิจัย คือนำองค์ความรู้และวิธีการปฏิบัติตามแนวทางพระพุทธศาสนาบูรณาการเพื่อการบำบัดโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นผลเชิงประจักษ์ที่เป็นรูปธรรม ปรวิวรรตกับวิทยาศาสตร์การแพทย์ และเห็นผลได้อย่างชัดเจน ตลอดจนแนวทางของการปฏิบัติที่สัมฤทธิ์ผลได้จริง และสิ่งสำคัญเป็นการแสดงให้เห็นพุทธศาสนิกชนได้ประจักษ์และเข้าถึงวิถีแห่งการปฏิบัติที่ฝังลึกในด้านจิตใจได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังได้รับการตอบรับจากองค์กรและหน่วยงานต่างๆ มากมาย และเกิดเป็นการวิจัยร่วมกันกับทางสถาบันและหน่วยงานโรงพยาบาลหลายแห่งที่ได้นำผู้ป่วยของโรงพยาบาลมาทำการปฏิบัติและติดตามผลก่อนและหลังการปฏิบัติตามการตรวจวัดของโรงพยาบาล และจะเป็นแผนการพัฒนาที่มุ่งไปสู่งานวิจัยในระดับสูงต่อไปในอนาคต

ดังนั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของทางมหาวิทยาลัย โดยมุ่งบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก พัฒนาการวิจัยของบุคลากรให้มีคุณภาพสูง และการสื่อสารเชิงรุกอย่างเป็นระบบในการกำหนดระบบและกลไกที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การวิจัย การสร้างนวัตกรรมใหม่และงานสร้างสรรค์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น หลักสูตรประกาศนียบัตรสมาธิภาวนาทางพุทธศาสนาเพื่อการบำบัดโรคให้เป็นหลักสูตรที่น่าสนใจต่อบัณฑิตผู้ประสงค์และเป้าหมายของมหาวิทยาลัยต่อไป

๗. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

๗.๑ เพื่อให้ผู้เข้าศึกษามีความรู้ความเข้าใจหลักการปฏิบัติสมาธิภาวนาทางพุทธศาสนาบูรณาการกับหลักวิทยาศาสตร์การแพทย์

๗.๒ เพื่อให้ผู้เข้าศึกษามีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับร่างกายมนุษย์ ระบบการทำงานของร่างกาย กระบวนการและมูลเหตุแห่งการเกิดโรค ตามหลักพุทธศาสนา หลักการแพทย์ และหลักการทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ

๗.๓ เพื่อให้ผู้เข้าศึกษามีความรู้หลักการปฏิบัติสมาธิภาวนาใช้ในการดูแลสุขภาพเพื่อการบำบัดรักษาตัวเองและช่วยเหลือผู้อื่นได้ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ และบูรณาการความรู้ไปใช้ควบคู่กับวิชาชีพได้

๘. ระยะเวลาดำเนินการ

ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๕ ภาคการศึกษาที่ ๑ เป็นต้นไป

๙. ขั้นตอนการดำเนินการ

๙.๑ ขอเสนอแผนงานต่อที่ประชุมวิทยาลัยสงฆ์ขอนแก่น

๙.๒ เสนอขอเปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรสมาธิภาวนาทางพุทธศาสนาเพื่อการบำบัดโรคต่อคณะกรรมการวิทยาเขตขอนแก่น

๙.๓ เสนอสภาวิชาการให้ความเห็นชอบและสภามหาวิทยาลัยเพื่ออนุมัติโดยลำดับ

๙.๔ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารโครงการเปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรสมาธิภาวนาทางพุทธศาสนาเพื่อการบำบัดโรค

๙.๕ ประชาสัมพันธ์โครงการหลักสูตรประกาศนียบัตรสมาธิภาวนาทางพุทธศาสนาเพื่อการบำบัดโรค

๙.๖ แนะนำการเรียนการสอนและดำเนินการเรียนการสอน

๑๐. คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา

๑๐.๑ เป็นบรรพชิต หรือคฤหัสถ์ที่สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของภาครัฐหรือเทียบเท่า หรือ

๑๐.๒ เป็นบุคลากรสายวิทยาศาสตร์สุขภาพ แพทย์แผนปัจจุบัน แพทย์แผนไทย แพทย์ทางเลือก เจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุข หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดูแลสุขภาพผู้เจ็บป่วย

๑๐.๓ เป็นผู้ที่มีมหาวิทยาลัยเห็นสมควรอนุมัติให้เข้าศึกษาได้เป็นกรณีพิเศษ

๑๑. ระบบการศึกษา

ใช้ระบบหน่วยทวิภาค (Semester Credit System) โดยแบ่งเวลาการศึกษาในปีการศึกษาออกเป็น ๒ ภาคการศึกษา คือ

๑) ภาคการศึกษาที่ ๑ (First Semester) มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า ๑๕ สัปดาห์

๒) ภาคการศึกษาที่ ๒ (Second Semester) มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า ๑๕ สัปดาห์

๑๒. การลงทะเบียนเรียน

กำหนดให้ลงทะเบียนไม่น้อยกว่า ๖ หน่วยกิตต่อปีและไม่เกิน ๑๒ หน่วยกิตในแต่ละภาคการศึกษา ส่วนรายวิชาที่ลงทะเบียนเรียนโดยไม่นับหน่วยกิตให้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของการจัดแผนการสอนของแต่ละแห่ง

๑๓. ระยะเวลาการศึกษา

ระยะเวลาการศึกษาตลอดหลักสูตร ๑ ปี หรือต้องไม่ต่ำกว่า ๒ ภาคการศึกษาปกติ แต่อย่างมากไม่เกิน ๔ ภาคของระยะเวลาการศึกษาปกติของหลักสูตร

๑๔. การวัดผลและการสำเร็จการศึกษา

ก. การวัดผล

เป็นไปตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ว่าด้วยการศึกษา ระดับปริญญาตรี โดยอนุโลมและโดยเกณฑ์ทั่วไป คือ

- ๑) ให้มีการวัดผลการศึกษาทุกรายวิชาที่นิสิตได้ลงทะเบียนไว้แต่ละภาคการศึกษา
- ๒) ต้องมีเวลาเรียนในแต่ละรายวิชาที่ได้ลงทะเบียนเรียนไว้ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๘๐ ของเวลาเรียนทั้งหมดในภาคการศึกษานั้น จึงจะมีสิทธิ์เข้าสอบในรายวิชานั้น
- ๓) การประเมินผลการศึกษาในแต่ละรายวิชานั้น ให้มีผลการศึกษาระดับ (Grade) และค่าระดับ (Grade Point) ทั้งนี้ เกณฑ์คะแนนต่ำสุดที่ถือว่าผ่านในรายวิชานั้น ๆ คือ ระดับ D ดังนี้

ผลการศึกษา	ระดับ	ค่าระดับ
ดีเยี่ยม (Excellent)	A	๔.๐
ดีมาก (Very Good)	B+	๓.๕
ดี (Good)	B	๓.๐
ค่อนข้างดี (Very Fair)	C+	๒.๕
พอใช้ (Fair)	C	๒.๐
ค่อนข้างพอใช้ (Quite Fair)	D+	๑.๕
อ่อน (Poor)	D	๑.๐
ตก (Fail)	F	๐

- ๔) สำหรับรายวิชาที่ลงทะเบียนโดยไม่นับหน่วยกิตนั้นการประเมินผลการศึกษา กำหนดให้เป็น ๒ ลักษณะ คือ S (ผ่าน) และ U (ไม่ผ่าน) คือ ผู้มีคะแนนตั้งแต่ ๖๐ ขึ้นไป ได้เกรด S (ผ่าน) ผู้มีคะแนนตั้งแต่ ๕๙ ลงมา ได้เกรด U (ไม่ผ่าน)

ให้มีการวัดผลหลักสูตรประกาศนียบัตรสมาธิภาวนาทางพุทธศาสนาเพื่อการบำบัดโรคตามเกณฑ์ชี้วัดผลตามหลักสูตรประกาศนียบัตรสมาธิภาวนาทางพุทธศาสนาเพื่อการบำบัดโรคที่มหาวิทยาลัยกำหนด และผ่านการประเมินผลจากอาจารย์หลักสูตรประกาศนียบัตรสมาธิภาวนาทางพุทธศาสนาเพื่อการบำบัดโรค

ข. การสำเร็จการศึกษา

ผู้สำเร็จการศึกษา ต้องมีคุณสมบัติ คือ

๑) สอบได้หน่วยกิตสะสมครบหลักสูตรเข้าศึกษาในระยะเวลาไม่เกิน ๒ เท่าของ เวลาการศึกษาตามหลักสูตร และมีค่าระดับเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่าระดับ ๒.๐๐

๒) ผ่านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามที่มหาวิทยาลัยกำหนด

๓) ไม่ถูกลงโทษตามกฎหมายระเบียบของมหาวิทยาลัย

๔) ไม่มีพันธะอื่นใดกับมหาวิทยาลัย

๕) นำผลการเรียนและผลลัพท์การเรียนรู้อาสาสมัครหน่วยกิตได้ตามข้อบังคับของ มหาวิทยาลัย

๑๕. คณะกรรมการบริหารโครงการ

๑. รองอธิการบดีวิทยาเขตขอนแก่น	ประธานที่ปรึกษา
๒. ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ วิทยาเขตขอนแก่น	ที่ปรึกษา
๓. ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไปวิทยาเขตขอนแก่น	ที่ปรึกษา
๔. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ขอนแก่น	ที่ปรึกษา
๕. พระครูภาวนาโพธิคุณ, ผศ.ดร.	ประธานกรรมการ
๖. พระมหาดาวสยาม วชิรปัญญา, ผศ.ดร.	รองประธานกรรมการ
๗. รศ.ดร.มพร รุ่งเรืองกลกิจ	กรรมการ
๘. ผศ.ดร.ธัญดา สุทธิธรรม	กรรมการ
๙. ผศ.พญ.ปณศพร วรรณานนท์	กรรมการ
๑๐. ผศ.ดร.ประยูร แสงใส	กรรมการ
๑๑. พระครูสุธีศัมภีร์ญาณ, ผศ.ดร.	กรรมการ
๑๒. พระครูปลัดนรบดีพ ถาวรธมโม, ดร.	กรรมการและเลขานุการ
๑๓. พระธีรพงษ์ นรินโท, ดร.	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๔. พระภาณุวัฒน์ จนทวฑฺฒโน	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๑๖. สถานที่

๑๖.๑ สถานที่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ตำบลโคกสี อำเภอ เมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

๑๖.๒ อาคารเรียนประกอบด้วย

๑) อาคารเรียน ๑๐๐ ปี สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร) มีห้องต่างๆ ดังนี้

- ห้องเรียน ๓๑ ห้อง

- ห้องพักอาจารย์ ๘ ห้อง

- ห้องประชุม ๑ ห้อง

- ห้องสำนักงาน ๔ ห้อง
- ๒) อาคารบัณฑิตศึกษา มีห้องต่างๆ ดังนี้
  - ห้องเรียน ๑๕ ห้อง
  - ห้องพักอาจารย์ ๙ ห้อง
  - ห้องประชุม ๒ ห้อง
  - ห้องสำนักงาน ๒ ห้อง
- ๓) อาคารหอประชุม
  - ห้องสมุดใหญ่ ๑ ห้อง
  - ห้องสมุดย่อย ๓ ห้อง
  - ห้องค้นคว้าวิทยานิพนธ์ ๑ ห้อง

๑๗. งบประมาณ

ในแต่ละปีการศึกษากำหนดงบประมาณ ดังนี้

๑๗.๑ ที่มาของงบประมาณ

: งบประมาณรายได้จากค่าธรรมเนียมการศึกษาของผู้สมัครเข้าเรียนในหลักสูตรประกาศนียบัตรสมรรถภาพทางพุทธศาสนาเพื่อการบำบัดโรค

: จากการระดมทุนโดยมหาวิทยาลัทยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

ภาคการศึกษาที่ ๑

ลำดับที่	รายการ	จำนวนเงิน
๑	ค่าลงทะเบียน หน่วยกิตละ ๓๐๐ บาท จำนวน ๑๒ หน่วยกิต	๓,๖๐๐.๐๐
๒	ค่าธรรมเนียมการสมัคร นิสิต	๑๐๐.๐๐
๓	ค่าบำรุงการศึกษา	๒,๐๐๐.๐๐
๔	ค่าบำรุงกิจกรรม นิสิต	๕๐๐.๐๐
๕	ค่าเอกสารติดต่อประสานงาน นิสิต	๓๐๐.๐๐
	รวมทั้งสิ้น	๖,๕๐๐.๐๐

ภาคการศึกษาที่ ๒

ลำดับที่	รายการ	จำนวนเงิน
๑	ค่าลงทะเบียน หน่วยกิตละ ๓๐๐ บาท จำนวน ๑๒ หน่วยกิต	๓,๖๐๐.๐๐
๒	ค่าบำรุงกิจกรรม นิสิต	๕๐๐.๐๐
๓	ค่าใบรับรองผลการศึกษา	๕๐๐.๐๐
๔	ค่าเอกสารติดต่อประสานงาน นิสิต	๓๐๐.๐๐
	รวมทั้งสิ้น	๔,๙๐๐.๐๐
	รวมค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตร ๑ ปี เป็นเงินทั้งสิ้น	๑๑,๔๐๐.๐๐

หมายเหตุ : ผู้สำเร็จการศึกษาจะต้องเข้าปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานไม่น้อยกว่า ๑๐ วัน

๑๗.๒ งบประมาณรายรับหนึ่งปีการศึกษา

เป้าหมายจำนวนนิสิต/ปีการศึกษา นิสิต ๑๐๐ รูป/คน : จำนวน ๒๔ หน่วยกิต

ลำดับที่	รายละเอียดรายรับ	จำนวนเงิน
๑	ค่าลงทะเบียนเรียน (กรณีนิสิต ๑๐๐ คน)	๗๒๐,๐๐๐
๒	ค่าธรรมเนียมการสมัครเป็นนิสิต (กรณีนิสิต ๑๐๐ คน)	๑๐,๐๐๐
๓	ค่าบำรุงการศึกษา (กรณีนิสิต ๑๐๐ คน)	๒๐๐,๐๐๐
๔	ค่าบำรุงกิจกรรมนิสิต (กรณีนิสิต ๑๐๐ คน)	๔๐,๐๐๐
๕	ค่าใบรับรองผลการศึกษา (กรณีนิสิต ๑๐๐ คน)	๕๐,๐๐๐
๖	ค่าเอกสารติดต่อประสานงาน นิสิต (กรณีนิสิต ๑๐๐ คน)	๖๐,๐๐๐
	รวมรายรับทั้งสิ้น	๑,๐๘๐,๐๐๐

หมายเหตุ : ผู้สำเร็จการศึกษาจะต้องเข้าปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานไม่น้อยกว่า ๑๐ วัน

๑๗.๓ งบประมาณรายจ่ายหนึ่งปีการศึกษา

จำนวน ๒๔ หน่วยกิต : นิสิต ๑๐๐ รูป/คน (๒ ห้องๆ ละ ๕๐ รูป/คน)

หมวดเงิน	งบประมาณ/ปีการศึกษา (บาท)				
	๒๕๖๕	๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙
๑. ค่าตอบแทนอาจารย์ผู้บรรยาย (คาบละ ๓๐๐ บาท) ตลอดหลักสูตร เรียน ๒๔ หน่วยกิต* ๑๕ สัปดาห์ = ๓๖๐ คาบ* ๓๐๐ บาท	๑๐๘,๐๐๐	๑๐๘,๐๐๐	๑๐๘,๐๐๐	๑๐๘,๐๐๐	๑๐๘,๐๐๐
๒. ค่าตอบแทนบุคลากรเจ้าหน้าที่ (๑๒ เดือนๆ ละ ๓,๐๐๐ บาท * ๒ คน)	๗๒,๐๐๐	๗๒,๐๐๐	๗๒,๐๐๐	๗๒,๐๐๐	๗๒,๐๐๐
๓. ค่าจัดทำเอกสารประกอบการสอน (๙ รายวิชาๆ ละ ๒๐๐ บาท * ๑๐๐ เล่ม) (๗๒,๐๐๐ * ๒ ห้อง)	๑๔๔,๐๐๐	๑๔๔,๐๐๐	๑๔๔,๐๐๐	๑๔๔,๐๐๐	๑๔๔,๐๐๐

๔. ค่าวัสดุ (๑๐,๐๐๐ * ๒ ห้อง)	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐
๕. ค่าครุภัณฑ์ (๑๐,๐๐๐ * ๒ ห้อง)	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐	๒๐,๐๐๐
๖. ค่าใช้จ่ายปฏิบัติการ (๒๐,๐๐๐ * ๒ ห้อง)	๔๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐
7. ค่าใช้สอยอื่นๆ (๒๐,๐๐๐ * ๒ ห้อง)	๔๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐	๔๐,๐๐๐
รวมทั้งสิ้น	๑๔๔,๐๐๐	๑๔๔,๐๐๐	๑๔๔,๐๐๐	๑๔๔,๐๐๐	๑๔๔,๐๐๐

หมายเหตุ : จุดคุ้มทุน ๒๐ รูป/คน ต่อ ๑ ห้อง

๑๘. โครงสร้างหลักสูตร

โครงสร้างหลักสูตรประกาศนียบัตร ๑ ปี มี ๒๔ หน่วยกิต ประกอบด้วย

ก. วิชาบังคับ จำนวน ๒๐ หน่วยกิต

ข. วิชาเลือก จำนวน ๖ หน่วยกิต

กลุ่มวิชาบังคับ จำนวน ๒๐ หน่วยกิต จากรายวิชาต่อไปนี้

สบ. ๐๐๑ สุขภาวะในพระพุทธศาสนา	๒(๒-๐-๐)
สบ. ๐๐๒ สรีรวิทยาเบื้องต้น	๒(๒-๐-๐)
สบ. ๐๐๓ แนวคิดและทฤษฎีสมาธิบำบัด	๓(๓-๓-๐)
สบ. ๐๐๔ สมาธิบำบัดภาคปฏิบัติ ๑	๓(๓-๓-๐)
สบ. ๐๐๕ พยาธิสรีรวิทยา	๒(๒-๐-๐)
สบ. ๐๐๖ การบูรณาการสมาธิภาวนาเพื่อการบำบัดโรค	๒(๒-๐-๐)
สบ. ๐๐๗ สมาธิบำบัดภาคปฏิบัติ ๒	๓(๓-๓-๐)
สบ. ๐๐๘ การวิจัยสมาธิภาวนาเพื่อการบำบัดโรค	๓(๓-๓-๐)

กลุ่มวิชาเลือก ผู้เรียนจะต้องศึกษา จำนวน ๔ หน่วยกิต จากรายวิชาต่อไปนี้

สบ. ๐๐๙ หลักจิตวิทยาเพื่อการบำบัดในพุทธศาสนา	๒(๒-๐-๐)
สบ. ๐๑๐ พุทธศาสนากับภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย	๒(๒-๐-๐)
สบ. ๐๑๑ กายวิภาคเพื่อการเจริญสติในพระไตรปิฎก	๒(๒-๐-๐)
สบ. ๐๑๒ โรคในพระไตรปิฎก	๒(๒-๐-๐)
สบ. ๐๑๓ การรักษาโรคในพระไตรปิฎก	๒(๒-๐-๐)

๑๙. แผนการเรียน

ภาคการศึกษา	รหัสวิชา/รายวิชา	จำนวนหน่วยกิต
๑	วิชาบังคับ ๔ รายวิชา	
	สบ. ๐๐๑ สุขภาวะในพระพุทธศาสนา	๒
	สบ. ๐๐๒ สรีรวิทยาเบื้องต้น	๒
	สบ. ๐๐๓ แนวคิดและทฤษฎีสมาริบำบัด	๓
	สบ. ๐๐๔ สมาริบำบัดภาคปฏิบัติ ๑	๓
วิชาเลือก ๑ รายวิชา	สบ....	๒
	รวมหน่วยกิตภาคเรียนที่ ๑	๑๒
ภาคเรียน	รหัสวิชา/รายวิชา	จำนวนหน่วยกิต
๒	วิชาบังคับ ๔ รายวิชา	
	สบ. ๐๐๕ พยาธิสรีรวิทยา	๒
	สบ. ๐๐๖ การบูรณาการสมาริภาวนาเพื่อการบำบัดโรค	๒
	สบ. ๐๐๗ สมาริบำบัดภาคปฏิบัติ ๒	๓
	สบ. ๐๐๘ การวิจัยสมาริภาวนาเพื่อการบำบัดโรค	๓
วิชาเลือก ๑ รายวิชา	สบ....	๒

๒๐. คำอธิบายรายวิชา

หลักสูตรประกาศนียบัตรสมาริภาวนาทางพุทธศาสนาเพื่อการบำบัดรักษาโรค จำนวน ๒๔ หน่วยกิต
วิทยาลัยสงฆ์ขอนแก่น

กลุ่มวิชาบังคับ จำนวน ๒๔ หน่วยกิต		
สบ. ๐๐๑	สุขภาวะในพระพุทธศาสนา (Well Being in Buddhism)	๒ (๒-๐-๐)
	ศึกษาหลักการดูแลสุขภาพตามหลักพระพุทธศาสนาจากพระไตรปิฎก ทั้งทางร่างกายและจิตใจ พฤติกรรมและความสัมพันธ์ต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม จิตใจ ตลอดจนจนถึงสมุฏฐานการเกิดโรคและโรคต่างๆ ในพระไตรปิฎก วิธีการ การดูแลรักษา	

สป. ๐๐๒	<p style="text-align: center;">สรีรวิทยาเบื้องต้น (Introduction to Physiology)</p>	๒(๒-๐-๐)
	<p>ศึกษาโครงสร้างร่างกายและการทำงานของระบบอวัยวะต่างๆ ของมนุษย์ในสภาวะปกติ การควบคุมการทำงานของร่างกาย กลไกการทำงานของร่างกาย ความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงในหน้าที่การทำงานของระบบอวัยวะต่างๆ โดยเน้นที่การทำงานของระบบประสาท (Nervous system) ระบบรับรู้ความรู้สึก (Sensory System) ระบบประสาทอิสระ (Autonomic Nervous system) การรับรู้ของสมอง การบันทึก และการจำ ตลอดจนระบบอวัยวะอื่นๆ ที่การทำสมาธิภาวนาสามารถส่งผลนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพที่สามารถบันทึก ตรวจสอบได้ รวมทั้งการเรียนรู้ในการวัดสัญญาณชีพ (Vital Signs)</p>	
สป. ๐๐๓	<p style="text-align: center;">แนวคิดและทฤษฎีสมาธิบำบัด (Concept and Theory of Meditation Therapy)</p>	๓(๓-๓-๐)
	<p>ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีหลักการและวิธีการใช้สมาธิในการบำบัดโรคตามหลักพระพุทธศาสนาในพระไตรปิฎก และวิวัฒนาการในการนำหลักสมาธิไปใช้และบูรณาการเพื่อการบำบัดโรค</p>	
สป. ๐๐๔	<p style="text-align: center;">สมาธิบำบัดภาคปฏิบัติ ๑ (Meditation Therapy Practice 1) ๓</p>	(๓-๓-๓)
	<p>ศึกษาทฤษฎีและการปฏิบัติสมาธิที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพและมีผลต่อการบำบัดโรค เป็นภาคของการปฏิบัติจริงและมีการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของโรคของผู้ป่วยจริงตามกรณีศึกษา (โรค) ที่กำหนดให้ในระดับพื้นฐาน เพื่อให้เห็นภาพรวม การคิดวิเคราะห์ของสาเหตุผลของการปฏิบัติในการบำบัดโรคที่กำหนดให้จากกรณีศึกษา</p>	
สป. ๐๐๕	<p style="text-align: center;">พยาธิสรีรวิทยา (Pathophysiology)</p>	๒(๒-๐-๐)
	<p>ศึกษาอาการวิทยาและดุลยภาพของร่างกายกับการเจ็บป่วย ความเครียดกับการเจ็บป่วย พยาธิสรีรวิทยาของเซลล์ พยาธิสรีรวิทยาของมะเร็ง ความผิดปกติของหัวใจและหลอดเลือด ความผิดปกติของระบบหายใจ พยาธิสรีรวิทยาของระบบประสาท ในรายวิชานี้เพื่อให้ผู้ศึกษาให้เข้าใจถึงกลไกความผิดปกติในระบบการทำงานของร่างกายและเป็นสาเหตุของโรคตามหลักการแพทย์ ในรายวิชานี้สามารถบอกถึงปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการเกิดโรค อาการและอาการแสดง ตลอดจนการทำงานของระบบอวัยวะในสภาวะที่เจ็บป่วยหรือเป็นโรคต่างๆ ของมนุษย์อันเป็นพื้นฐานนำไปสู่การบำบัดโรคตาม</p>	

	หลักการแพทย์	
สป. ๐๐๖	การบูรณาการสมาธิภาวนาเพื่อการบำบัดรักษาโรค (Integration of Meditation for Treatment Disease)	๒(๒-๒-๐)
	ศึกษากลไกความสัมพันธ์และความเกี่ยวเนื่องของการปฏิบัติที่มีผลต่อความเปลี่ยนแปลงของโรค การวิเคราะห์วิธีการต่างๆ ในการปฏิบัติ ความเชื่อมโยงถึงสาเหตุต่อวิธีการปฏิบัติและนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างกายภาพที่สามารถบำบัดและรักษาโรคให้หายได้จริง	
สป. ๐๐๗	สมาธิบำบัดภาคปฏิบัติ ๒ (Meditation Therapy Practice 2)	๓(๓-๓-๓)
	ศึกษาการปฏิบัติสมาธิภาวนาทางพุทธศาสนาเพื่อการบำบัดรักษาโรคในเชิงลึก โดยผู้ศึกษาจะต้องเข้าใจในวิธีการปฏิบัติต่างๆ อย่างละเอียดและสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองและสอนผู้อื่นได้ โดยผู้เรียนจะต้องสามารถปฏิบัติและอธิบายวิธีการปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักวิทยาศาสตร์การแพทย์ ต่อวิธีการทางด้านสมาธิภาวนาที่ให้ผลต่อความเปลี่ยนแปลงทางกายภาพได้	
สป. ๐๐๘	การวิจัยสมาธิภาวนาเพื่อการบำบัดรักษาโรค (Meditation Research for Treatment Disease)	๓(๓-๓-๓)
	ศึกษาระเบียบวิธีการวิจัย และการทำวิจัยภาคสนามที่ผู้ศึกษาในหลักสูตรจะได้ทำการวิจัยโรคต่างๆ ด้วยวิธีการปฏิบัติสมาธิภาวนากับผู้ป่วยจริง เก็บข้อมูล ผลการเปลี่ยนแปลงของโรคตามหัวข้อหรือโรคที่กำหนดให้หรือโรคที่ผู้ศึกษาสนใจ และมีการตรวจวัดอาการผู้ป่วยด้วยวิธีการของแพทย์แผนปัจจุบัน	
สป. ๐๐๙	หลักจิตวิทยาเพื่อการบำบัดในพุทธศาสนา (Principles of Psychiatric Therapy in Buddhism)	๒(๒-๐-๐)
	ศึกษาความเป็นมาและการใช้จิตบำบัดทางพุทธศาสนาแนวคิดการใช้สมาธิภาวนาเพื่อการบำบัดทางจิตประโยชน์และผลที่เกิดขึ้นจากการใช้จิตบำบัดเพื่อการรักษาโรคกับการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพหลักจิตวิทยาเบื้องต้น จิตวิทยาบำบัดทางคลินิก เครื่องมือที่ใช้ในจิตบำบัด ตลอดจนนวัตกรรมที่ใช้ในจิตวิทยาทางคลินิก	
สป. ๐๑๐	พุทธศาสนากับภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย (Buddhism and The Wisdom of Thai Traditional Medicine)	๒(๒-๐-๐)
	ศึกษาการดูแลสุขภาพทั้งสภาวะปกติ และสภาวะที่ผิดปกติ (เป็นโรค) โดยใช้ทฤษฎีความสมดุลของธาตุต่าง ๆ ในร่างกายและแนวคิดการดูแลสุขภาพ	

	มูลเหตุแห่งการเกิดโรค การบำบัดรักษาโรคด้วยภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย	
สป.๐๑๑	วิชากายวิภาคเพื่อการเจริญสติในพระไตรปิฎก (Anatomy for Mindfulness in the Tripitaka)	๒(๒-๐-๐)
	ศึกษากายะคติ ธาตุดิน ๒๐ ประการ ธาตุน้ำ ๑๒ ประการ ธาตุลม ๖ ประการ และธาตุไฟ ๔ ประการ ความสำคัญและลักษณะของมหาภูตรูป และอุปาทयरูป ที่กล่าวไว้ในพระไตรปิฎก เรียนรู้รูปและนาม ชั้น ๕ ได้แก่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ การเกิดชาติ จลนะ ภินนะ การพิจารณาไตรลักษณ์ อันเป็นพื้นฐานแห่งการเจริญสติศึกษาวิธีการเจริญสติในพระไตรปิฎก	
สป.๐๑๒	วิชาโรคในพระไตรปิฎก (Diseases in the Tripitaka)	๒(๒-๐-๐)
	ศึกษามูลเหตุแห่งการเกิดโรคในพระไตรปิฎก ความสำคัญและการรักษาสมดุลงานธาตุทั้ง ๔ ความสัมพันธ์เกี่ยวข้องของธาตุทั้ง ๔ และธาตุทั้ง ๖ ศึกษาโรค อากาโรแสดงต่างๆ ที่กล่าวถึงในพระไตรปิฎก เปรียบเทียบโรคในพระไตรปิฎกกับโรคในทางการแพทย์แผนปัจจุบัน กรณีศึกษาโรคที่พบในพระไตรปิฎก	
สป.๐๑๓	วิชาการรักษาโรคในพระไตรปิฎก (Disease Treatment in the Tripitaka)	๒(๒-๐-๐)
	ศึกษาแนวทางการรักษา การบำบัดโรคด้วยวิธีการต่างๆ ในพระไตรปิฎก สมุนไพรในพระไตรปิฎก โภชนาหารในพระไตรปิฎก และวิธีการบำบัดต่างๆ ทั้งทางกายและทางจิต ธรรมโอสถต่างๆ ที่ใช้ในแต่ละกรณี เพื่อการบำบัดรักษาโรคในพระไตรปิฎก	